

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

46 Errantiu[m] (Jrr narre[n]/ straß narren) Nole. Eligere via[m]
peccato[rum]: via[m] celerstem horrere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Errantium

tenet potestatem dicit esse in parte dextra et inter equos et pedites/ut et filio regere tam equos quam pedites et auctoritate ad pugnam possit hortari. Sic et plures persona consilii dicit esse/ut et maioribus et minoribus sua benivolentiam ostendat: non solum cum equibus proprium requirit honorem: nec solum cum pedibus subiecto nimie negligente corpore sordescat. Non oportet super hac re externa medicina re exempla: in promptu est dominus noster Iesus christus/qui hec optime sciuit. Nonne in familia sua inter apostolos suos aliquando se exhibebat ut superior? Joan. xiiij. Vos vocatis me magister et dominus et bene dicitis: sum ceterum. Aliquando ut inferior. Lu. xxiij. Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Et sic etiam laudando pedes fecit. Aliquando ut equalis. Jo. xv. Jam non dicam vos seruos: sed amicos meos. Amicitia enim equalitate requirit. viij. Etsi. Et sicut appellavit eos fratres dicens Magdalene: Dic fratribus meis. Eodem modo et plures sit aliquando maior quantum ad corrigendum iniquitatem: minor quantum ad humilitatis re presentatorem: equalis quantum ad amicabilem operationem et conversationem. Vide in Holkot ubi supra.

Septima nola: iubere et nil facere. Ad boni ducis strenuitatem non sufficit bene monere/precipere et corripere et solis sermonibus ordinare: sed necesse est etiam strenue se habere et pro loco et tempore militare: et quod precipit alijs exercere aliquando factis suis dicit implere. Talis dux fuit Julius cesar: qui nunquam dixit militibus suis ite: sed venite: et eam subiuravit. Labor inquit precipit cum duce videtur militibus esse minor: sic de eo scribit Jo. Galen. Talis fuit dux Abimelech: qui precipiens arboris ramum impositumque ferens humeris socijs suis dicit: quod me videritis facere cito facite: et certari ramos de arboribus precipientes sequebantur ducem. Judi. ix. Talis erat Iesus naue: qui implevit verbum et factus est dux in ecclesia. Sed quod de hoc Iesu figuratur: cum verus Iesus noster christus saluator verior dux fuerit/qui incepit facere et docere: et hodie manus discipulis ostendit dicens: Sicut misit me pater et ego mitto vos etc. Rogemus.

Dñica prima post octa. Pasche. iij. Kal. Maij.

Stultorum infinitus est numerus. Eccles. i. Evangelium.

Quadragesimalis sexta turba stultorum est errantium. Sunt nobis opposite due viae. Una ad celum: et hec est via mandatorum dei. Si vis vitam ingredi serva mandata: ait dominus. Alia ad infernum: et hec via peccatorum. Qui mala egerunt ibunt in ignem eternum. Sunt ergo quedam qui hanc periculis perierunt: et hi sunt fatui (Irr narren/strafnarre) qui sunt sicut oves errantes/non reversi ad pastorem suum et episcopum aiaz suorum. Itaque discerni hi fatui possunt nolis duabus.

R Prima igitur nola est: eligere viam peccatorum. Sunt qui hanc viam periculis. Et cur ita: mira res quod hanc eligunt: quod eos quodso mouere. Buda. Douet eos multitudo eunium/facilitas et iucunditas. Primo facilitas. Est via hec lata et ad eundem facilis: quemadmodum dicit dominus in euangelio. Facit

Turba. XLVI. XVI

hanc facilitatē originale peccatū/qđ in nobis actu manet/quis in bapti-
smate reatu trāseat: inde ad mala inclinamur. Sensus em̄ z cognitio
humani cordis in malū pna sunt ab adolescentia sua. Facit z auget
facilitatē hanc psuetudo peccādi/ipsus diaboli z mūdi. Ubi hec oia
pcurrūt: qđ miz si p̄ceps i viā hāc vitioꝝ hō pctōr ruat: Possent h ad
duci oia q de lra Pytagore dicunt: z q scribunt sup illo: Angusta est
porta zc. Itē qđ in summa pdicantiū dī de ponte/q de die intrat per
portā celi. Mat. ix. xliij. z dictōe/via. Itē in L. hyslo. sup Matth. Est
demq; aliud qđ mouet eos ad trāseundū p hanc viā. s. multitudo trā-
scūtum. Fere em̄ tot' mūd' abit post hanc viā: z pene oēs declinaues-
rūt: sūt inutiles facti sunt: nō est q faciat bonū. Cogitat ḡ miser: adiun-
garis pti maior: z q hec declinauerit/illo tu te hre. Seq̄t stulta om̄s
cula alias in interitū. Tādē incitat eos necdū multitudo cunctū/aut
facilitas cūdi/sz zvic hui' iucūditas. Plane est hec via pctōꝝ q ducit
ad inferos pplantata: ait Sapiēs: qz (vt dictū est) multi vadūt p eā/z
optie trita. Sic z sic pposita est in aspectu/ vt plana z patēs oi gñe flo-
rum atq; fructuū delectabilis esse videat. Et q sunt flores isti: Opu-
lētia/honores/qes/voluptas/illicebre oēs: vt ait Lactā. lib. vj. ca. iij.
Nos flores seq̄t lasciuia capella: z deuia qrit. Trabit em̄ sua quēq;
voluptas: ait Verg. z a sua p̄cupiscētia illect': vt ait Jacobo. Ita p̄ter
hec tria. s. iucūditatē/facilitatē z multitudinē hāc viā vidētes exultāt/
z alios aduocāt vt p illā secū gradiant viam. Venite inqunt ḡ z fruas-
mur bonis q sunt: z vtamur creaturis tanq; in iuētute celerē. Loro-
nem' nos rosas. Sap. ij. Dic qntū volueris ex textu: qz p̄cordat z con-
gruit pposito. Uide z audi q̄ stulta sit hec loquutio. Fruamur inq;
unt bonis t̄p̄alib; q sunt. Nō sunt hec fruibilia/sz vtilia. Et post p̄tradi-
cūt sibi: Utamur inqunt creatura. Et tertio detetminat se a iuēt-
tute talib; velle mācipare. Quid h est aliud q̄ in pctis velle p̄seuerare
qz qđ q̄s assuecit in iuētute/nō facilt deserit: z qđ ad cumulū fatuita-
tis z maloz facit. Nō sunt p̄tēti q̄ ipi p viā pditōis vadūt/nisi etiam
alios seducūt. Venite inqunt. O maledictū inuitatorū. Nos est pla-
ne iuuenum vt nullus vel raro solus vadat ad peccādum/sz associat
sibi alium. Dicit/volumus: z mox assentit sibi. Habes ecce eam sez-
ductōis triplicē: q p viā illā vadāt z eam p̄ligūt/iucūditatē viez zc. **M**
Sed veniet dies q̄b; sentiēt se misere deceptos: seq̄t em̄ hāc iucūdita-
tē eterna tristitia et miseria: in mo noscēt q necdū hui' iucūditatis sū-
mis est miseria/sed etiā q in ipa iucūditate maxima in p̄ntiaz afflictio
ita vt vcz sit qđ vulgarit dī: Qui h curz trabit/trahet alibi q̄drigaz.
Et quō h: Ediffere nobis pabolā. Quis curi' quē trahūt i via hac
pditōis q ambulāt: z q̄ q̄driga/quā post finē vite trahēt: Cur' h ē se-
cularis cura z sollicitudo. P̄cordia fatui sicut rota carri. Rote due:
amor male inflāmās/timor male humiliās. Eq̄ tres: supbia/zauaritia.

Errantium

luxuria. Omne qđ est in mundo tē. Trahunt bi tres equi curz. hunc oim fatuoz. Est plane surdaster qđ in corde suo strepitū huius curz non audit: qđ etiā eum nocte dormire nō finit. Hunc curz hic trahūt fatu: sed alibi p duabo rotis q̄ttuoz habebūt/ immo penas z afflictōes ppetuas. Et tūc sentiet z q̄rolabunt se etiā traxisse curz. His audis re p̄rentes: Errauimus a via vitatis: lassati sum⁹ in via iniquitatis z pditōis/ z ambulauim⁹ vias difficiles. Ecce curz quē traxerūt. Sapie. v. Et cur vias difficiles: nō mix o fatu: qz traxistis curz curariū p viā mōtuosam supbie/spinosam auaricie/lutosam luxurie/tenebrosam inuidie/sumptuosam gule/tumultuosā iracūdie/ z tediōsam aciā die. Sūt acidiosi sp fatigati: q̄uis nihil faciāt vbicūqz fuerint. Ecce vias q̄s ambulastis: nō ḡ mix si lassati estis. Dimitte ḡ viā hāc/ z ad aliā declina: qđ ad celū ducit/ ad ppetuā vitā/ iucūditatē interminabilē. ¶ Si ais: scio dura est hec via z difficilis/ arcta z ardua: pauciqz vadūt p eā/ sicut dī dñs. Ulex qđē est/ s; ppter hoc nō dimittēda: esset em̄ h̄ si eri sub secūda nola.

Secūda nola est: Hā celestē horrere. Horrēt qđam viā celi. ppter causas oino poribz p̄trarias: puta qz pauci vadūt p eā: vt dī dñs: z qz angusta porta/ z arcta via siue difficilis: minime quoqz iucūda/ s; tristis. Et qđem vera sunt hec omnia/ s; nō p̄terea abhorrēda. Vlera in qz: qz p̄suetudo mala z originalis p̄tractio diabolus z mūdus ad p̄trariū inclinant/ vt dictū est. Sed z v̄tus p̄sistit in medio/ qđ difficile est rāgere: z solū contingit vno mō: ab eo aut deficere multis: difficile igit est illac ire. Sed ob hoc eā dimittere nō optet/ neqz horrere. Esto em̄ sit ab initio horrida z arcta: erit tñ i p̄cessu lata. Simile de eo qđ de cētro ad circūferentiā p̄cedit: sicut de canto p radios ad circūferentiā rote: et līa Pythagore h̄ figurat. Nō trahat te multitudo cūctiū p p̄trariā viā am/ z paucitas p hāc gradientiū. Quia multi vocati/ pauci v̄o electi. z p̄ciosaz rez semp̄ minor ps repit: plus plumbi q̄s auri reperit: pauce gemme/ multi silices: pauci reges/ multi plebei. Sexcēta milia viro rā exceptis feminis z puulis de Egipto egressi: nō nisi duo aut in terrā puenerūt p̄missionis/ Josue z Caleph. Et decē mūdati sunt leprosi: sol⁹ vn⁹ rediit ḡras agēs. Sic pauci electi. Neqz te tādē terreat asperitas: senties nedū in fine: sed etiā inter p̄cedēdū suauitatē maximā z iucūditatē: in fine q̄cētē ctemā: pacē quā nec ocul⁹ vidit/ nec auris audiuit zē. in p̄cessu aut vie etiā h̄ postea q̄ angustias p̄mittuas/ q̄ sunt in aggressu pruperis: maximā senties iucūditatē/ iugē. p̄uā/ nec alium de em̄dicatā aut interpolatā. Secura mēs q̄si iuge p̄uuiū est fons talis modi aio iugiter scatēs: sicut in domo. p̄uā/ indefinēter fluxus z rigās inētē gaudio. Qui male p̄scie sunt ambulātes p̄ deserta z in via inaquosaz p̄ viam vitioz. Si qñ refici aut refrigerari voluerint ap̄ se aquā gaudij nō reperit: aliū dē vt afferat necē erit: v̄l a societate

Turba. XLVI. XVI

vel a miquis/crapulis/corcoris/ludis/chartis inde haurire intunt q̄ so
 laros: q̄to habitis/nō tñ puris/mox recedūt in tristitias. Quipe q̄
 tales q̄ solatōes horarie (minus dixi) mōmētance sūt. Nō sic nō sic his
 q̄ ambulāt in hac via: bñt petrā cos q̄ se q̄ntē: manātē iugiter itra q̄ sciē
 tiā. His videre gaudētes in hac via v̄tutū. Ibāt apli gaudētes a q̄ spe
 ctu q̄ filij: q̄ digni habiti sunt zc. z Psal. Euntē ibāt z flebant mitten
 tes veniē cū erultatōe portātes manipulos suos. Trāhebāt z hodie
 trābunt q̄ eiusmodi sunt. Jugum dñi suauē z onus eius leue. Vincit
 est currus charitatis duabz rōnis/dilectōis dei z primi suffultus: z sō
 on⁹ pceptoz dei leue eis est. Amāti em̄ nihil difficile. Nūt in p̄spectu
 animi sui ad lumē fidei/stabulū dētis celestis patrie: equi illi dei itaq̄
 ad hospitiū arrectis auribz spe anhelāt: nō sic trābētes iugū illud ma
 ledictū cupiditatis: sub q̄ gemūt z stridēt etiā gigantes: q̄tis erat qui
 erit p̄bare iuga boſi q̄nqz. Declinē q̄ frēs charissimi viā hāc appa
 rēter iucūdā z ab initio/in fine tñ z veraciter asperā z ad inferos des
 cendētē: z arripiam⁹ iter vie celestis: faciam⁹ nobis puulā vim ab ini
 tio. Regnū em̄ celoz vim panit: z violētū rapiūt illō: in fine recōpensā
 bit nobis hūc laborē dñs. Nō terreat difficultas: dñs erit adiutor: vti
 q̄ z ipse est munitator: q̄s munitat nō relinq̄t. Audiam⁹ vocē ei⁹: cla
 mat p̄ Esaiā: Declinēt impi⁹ viā suā. Esa. lv. z Ezech. xxxij. Cōverti
 mini a v̄s vestrīs pessimis. Exaudi frater vocātē z senties auxiliā
 rē. Si ovis errās hacten⁹ fuisti: z reliq̄sti pastozē tuū/seq̄ns mltitudi
 nē fatuoz ouiculaz p̄ viā grāminosā vicioz: redito ad cor: reflecte
 saltē visum/ z incipias balare ad pastozē dñm deū tuū balatu orōnis:
 mox aderit: adhuc viuit is q̄ dimisit. xcix. oues in deserto: iuit z q̄siuit
 vniā ouē q̄ perierat: quā inuētā cū gaudio in huperos suscepit z por
 tavit. Clama ad eū: Erravi sicut ovis q̄ perit: q̄re seruu tuū: q̄ man
 data tua nō sum oblit⁹. Vias tuas dñc demonstrā mibi: z semitas tu
 as edoce me. Notā fac mibi viā in q̄ ambulē: q̄ ad te leuauī aiām me
 am. Eripe me de inimicis meis: dñc ad te q̄ fugi: doce me facere volū
 tatē tuā: q̄ de me⁹ es tu. Spūs tuus deducit me in viā rectā. Sed q̄
 pacto clamabo: cū in multitudine sim q̄stitutus in via hac sinistra/ls
 gatus sum bz pctoz: z a latio infernali duct⁹ ad mortē: Est ne possibis
 le vt sic q̄strictus adhuc nō obliuiscar dei mei z mādator eius: Vtiqz
 possibile. Audi ouiculā talē errātem z seductā/ z adhuc legis dei non
 obliuiscētem. Funes pctoz circūplexi sunt me/ z legē tuā nō sum oblit⁹
 tus. z uē: Erravi sicut ovis que perit: require seruum tuum: quia man
 data tua non sum oblitus. Sed z sinderesis manet. Si sic feceris
 vt dictum est reducet te z deducet p̄ viam hanc qua gradieris in vi
 tam eternam. Ad quam perducatur nos pater z filius z spiritus sanctus
 ctus Amen.